

**Quæstionum Canonicarum, In Quinque Libros
Decretalium, Tomus ...**

In Librum I. Decretalium, Per quadraginta, & tres Titulos distributum, in
quo agitur De Constitutionibus, Seu Legibus universim ...

Krimer, Ferdinand

Augustæ Vindelicorum, 1706

§. VIII. An, & quo jure Ecclesiæ, ac personæ Ecclesiasticæ, earúmque bona
exempta sint à jurisdictione Laicorum.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73031](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73031)

communi sensu interpretum juris Pontificij. Quid verò dicendum de statutis laicorum Principum, ne literæ Apostolicæ sine suo consensu in regnis suis publicentur, vel affigantur; ne exteris beneficia in suis territoriis conferantur, vel pensiones assignentur, tractat Azor p. 1. *Instit. moral. l. 5. c. 14. q. 3. &c.* ubi rarissimos casus proponit in hac materia, quos consultò prætermittimus.

§. VIII.

An, & quo jure Ecclesiæ, ac personæ Ecclesiasticæ, earumque bona exempta sint à jurisdictione Laicorum.

640. **I**mmunitatem Ecclesiasticam, & exemptionem talium personarum, & quarumcunque rerum ad eas pertinentium esse non tantum juris Ecclesiastici, sed etiam civilis, ex dictis hæcenus constat; quæstio est, an etiam sit *juris divini*? ante resolut. not. *jus divinum* aliud esse *scriptum, traditum, & explicatum*. *Scriptum* est, quod habetur ex sacris literis; *traditum*, quod per traditionem; *explicatum*, quod ex Conciliorum generalium, & Pontificum decretis, jus divinum explicantibus. Porro, immunitatem illam esse de jure divino, ex pluribus locis probari potest, de quibus fusè Delbene *cit. dub. 2. s. 1. d. n. 1.* Nam in c. *Continua*, i. q. 1. & c. *futurum*, i. 2. q. 1. Constantinus Imperator quærimoniis quorundam Clericorum respondens, ait: *Vos à nemine judicari potestis, sed judicio Dei reservamini, c. quanquam, de censib. in 6. ibi: Ecclesiæ, Ecclesiasticæq; personæ, & res ipsarum* non solum jure humano, quinimò & divino à secularium personarum exactionibus sunt immunes. Ex Concilio Lateranensi sub Leone X. *sess. 9. in bulla reformationis Curie*, ibi: *Cum à jure tam divino, quam humano Laicis potestas nulla in Ecclesiasticas personas attributa sit. Trid. sess. 25. c. 20. de reform. ibi: Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum immunitas Dei ordinatione, & Canonicis sanctionibus constituta est.* Es his juribus ritè concludi, immunitatem Ecclesiasticam esse de jure divino quoad *causas spirituales*, quæ respiciunt v. g. fidem, Sacramenta, cultum divinum, vel salutem animarum, communiter

conceditur, prout disertò habetur in *Si Imperator, & c. duo sunt, dist. 94.* Judicium enim spiritualiū illi tantum competit, cui Christus concessit, nimirum Petro, & Successoribus ejus, quibus dixit: *pasce oves meas.* Et quoniam ex juris utriusque textibus allatis habetur, *esse juris divini, nullam Laicis esse potestatem* non tantum in personas, sed etiam *res ipsarum*, adeoque causas, sive has, sive illas concernentes, idem de his dicendum est.

Quæstio nunc est, an hoc sit de jure divino *scripto, vel tradito, vel explicato tantum*, explicatione fundatâ in ordinatione divina? qua in re. exemptionem in purè spiritualibus esse de jure divino immediatè, saltem tradito, ut tenet communis; exemptionem autem Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum, quoad ipsas personas, & res temporales earum, etiam esse de jure divino, ut constat ex n. 640. sed probabilius *mediatè* tantum, nimirum *tradito, & explicato*, vel saltem de jure Ecclesiastico introducto, *Deo sic dictante, & præcipiente.* de quo V. Delbene *cit. c. 5. dub. 8. Dixi. 1. de jure divino tradito*; hæc enim veritas in Ecclesiâ Dei continuò à temporibus Apostolorum pro tali habebatur. Nam *immunitas Ecclesiastica vetustissima res est jure pariter divino, & humano*, ut loquitur Concilium Colonienſe *part. 9. c. 20. apud Delbene cit. c. 5. dubit. 8. n. 5.* quod expressè nominat exemptionem *Clericorum, & eorum possessiones à vectigalibus, & tributis*, & ut non extrahantur ab Ecclesiis, si ad eas Rei confugiunt. Dixi 2. de jure divino *explicato* per Concilium, & summos Pontifices, ut patet ex n. 640. & quidem *ex Dei ordinatione*, seu Deo sic ordinante, & dictante, ut patet ex Trid. in *num. cit.* Cum enim potestas Petro, & Successoribus concessa à Christo rectè gubernandæ Ecclesiæ, hoc includat, sine quo ea gubernatio rectè fieri non posset, sicut illa, sic inclusum est ex Dei ordinatione; sed recta gubernatio Ecclesiæ includit exemptionem Ecclesiarum, & Clericorum, saltem quoad substantiam; cum sine hoc ea gubernatio haberi non posset, licet modus inducendi hanc exemptionem tam quoad personas, & materias, quam quoad quantitatem Pontifici remiserit, prout bono Eccle-

Ecclesiæ conveniens judicaverit; ergo. V. Delbenc *cit. c. 1. dubit. 2. d. 1. à. n. 61.*

642. Dices, in allatis textibus *jus divinum* accipi pro *jure canonico*, qualiter etiam sumitur in c. *Cum de diversis; de privil. in 6. ibi: providimus, quod ibidem de cetero regatur, & vigeat studium juris divini, & humani, Canonici videlicet, & civilis*; ergo non rectè dicitur, immunitatem illam, de qua in præsens, esse juris divini, prout hoc contradistinguitur à canonico. R. N. ant. Tametsi enim verum sit, *jus divinum* supponere solum pro *jure canonico*, quando expressè accipitur ut contradistinctum solum inadæquate à jure humano, restricto ad solum jus civile, prout videre licet in allato c. *Cum de diversis*; fallit tamen, quando jus divinum accipitur, ut contradistinctum adæquate à jure humano non restricto, prout sumitur in allatis textibus, ut constat; alias enim; ubicunque simpliciter, & sine ulla restrictione dicitur aliquid esse *juris divini*, plus non foret, quam esse *juris Canonici*; quod apertè repugnat communi verborum significationi passim usurpatæ; & omnes leges juris canonici forent juris divini; adeoque dicere simpliciter, Pontificem posse dispensare in his, quæ sunt *de jure canonico*, & dicere, eundem posse dispensare in his, *quæ sunt de jure divino*, idem omnino foret; quod profecto dici non potest. Sed de his plura l. 5. Tit. 49.

643. Dices. 2. textus, à nobis allatos n. 640. rectè exponi dicendò: exemptionem Clericorum, & bonorum ad eos pertinentium esse *de jure divino, quando considerantur in illis, quæ verè, & propriè spiritualia sunt*, veluti, quæ per essentiam, & concomitantiam talia sunt, vel per causam, aut annexionem, sive antecedenter, sive consequenter. Talia sunt Sacramenta, donâ spiritualia supernaturalia, &c. non autem in illis, quæ sunt *spiritualibus annexa, & talia effecta lege humanâ*, ut patet in vestibus factis, Sacramentalibus, beneficis Ecclesiasticis, in exemptione fori, causâ possessionis; &c. ergo in his non sunt exempti jure divino, sed solum humano.

644. Resp. cum distinct. anteced. si prædicti textus exponantur de his, quæ verè spiritualia sunt, cum exclusionè reliquorum, quæ

etiam annexivè talia sunt; N. ant. cum expressè loquantur etiam de illis, quæ in se, ac intrinsicè spiritualia non sunt; sed tantum annexivè, cujusmodi est immunitas ab impositione novorum onerum, tributorum, evocatione ad forum laicum, &c. Unde si expositio in objectione allata recta foret, necessariò æquipollere deberet exponibili, seu propositioni per eam expositæ; hoc autem omnino fallit; nam textus, qui exponuntur, expressè loquuntur etiam de personis Ecclesiasticis, ac earum bonis etiam temporalibus, ut patet ex n. 640. exponens autem ea excludit. Quare

645. Resp. 2. & insto, si, quando summi Pontifices, & Concilia dicunt, exemptionem Clericorum *in personis, & rebus*, intelligendi sunt de exemptione in his tantum, quæ verè spiritualia sunt; nulla illis exemptio per eos textus concederetur: non in causis merè temporalibus, ut volunt contrarij; non etiam in causis lege solum humanâ annexis ipsis verè spiritualibus, ut vult objectio; non denique in merè spiritualibus, ut rectè notat Barbosa l. 2. de Jure Ecclesiastico, c. 39. §. 2. n. 6. & aptud cum Covarruvias, Molina, & alij: & sic probatur: quia ab ejus potestate non potest quis dici exemptus quoad certam materiam, quando talis Superior nunquam accepit jurisdictionem; vel potestatem disponendi, vel præcipiendi, aut ligandi in tali materia; sed Principes laici nullam unquam potestatem, vel jurisdictionem acceperunt disponendi, vel præcipiendi, aut ligandi in verè spiritualibus; neque Clerici unquam illis in his subjecti fuerunt; ergo exemptio à jurisdictione laicorum Principum, quam summi Pontifices, & Concilia asserunt competere Clericis jure divino in personis, & rebus suis, non potest exponi *de rebus verè spiritualibus*; argum. c. *quod autem, de Jure Patronat.* ergo etiam in his, quæ non sunt verè spiritualia, sed tantum annexivè talia, quantumvis annexionem habeant, lege tantum humanâ, jure divino exempti sunt à jurisdictione Principum laicorum. Et ita docet Barbosa *cit. n. 5.* ac apud etiam Complures alij, quos inter Layman in Summa l. 4. tit. 9. c. 8. n. 1. Sanchez *Consil. moral. l. 3. c. 4. D. 55.* Marta de *Jurisdict. p. 2. c. 6. &c.* Major videtur ex se clara, non enim

enim dicitur, *proprie loquendo, exemptus à lege in certa materia per aliquam juris dispositionem*, nisi eâ seclusâ eo ipso esset ei subiectus in tali materia; atque aded, nisi is, à cuius lege exemptus dicitur, acceperit jurisdictionem in eum etiam in tali materia, saltem generaliter. Min. etiam prob. 1. ex c. *ad dissolvendum, de desponsat. impub.* ubi sub mullitate actorum inhi- betur Judici laico, ne quid in iudicio circa sponsalia, vel matrimonium puellæ, de qua ibi, attenterur; 2. in c. *Ecclesia s. Maria*, de quo supra; item c. *In novo, dist. 21.* ubi expressè dicitur, potestatem in his, *quæ ad potestatem clavium pertinent*, Christum dedisse Petro, & legitimis Successoribus ejus. Et ratio est, quia potestas disponendi in his, quæ supernaturalia sunt, & suapte naturâ in finem supernaturalem ordinantur, potestas supernaturalis est, non cadens in Laicos; sed quæ verè spiritualia sunt, hanc supernaturalitatem habent; ergo.

646. Ex hoc colliges, exemptionem, quam Sacri Canones, & Concilia dicunt, *esse juris divini*, necessariò intelligendam esse etiam de his, quæ, licèt in se temporalia sint, jure tamen humano, & Ecclesiastico evadunt spiritualia per annexionem; sed talia sunt Ecclesiæ, personæ Ecclesiasticæ, & eorum bona, consequenter omnes causæ, quæ illa concernunt, ut constat ex iuribus hæctenus allatis, quibus eximuntur penitus ob omni jurisdictione Laicorum; ergo. Ma. pat. nam illa exemptio, quam contrarii volunt cadere *in sola spiritualia*, necessariò cadere debet vel *in sola spiritualia verè*, ac intrinsecè; vel *in sola spiritualia annexivè*, ac extrinsecè talia, vel *in ambo*; postremum non concedunt, ut patet ex n. 643. primum etiam dici non potest; ergo necessariò cadit in secundum, id, quòd intendimus. Et huc respexissè videtur Trid. *Supracit.* quando *sess. 25. c. 2.* Principes laicos hortatur, & monet, ne Præsides, & Magistratus sibi subordinati, Ecclesiæ, & personarum Ecclesiasticarum immunitatem, *Dei ordinatione, & canonicis sanctionibus constitutam* aliquo cupiditatis studio, seu inconsideratione aliquâ violent. Ubi pensanda sunt verba: *Dei ordinatione, & canonicis sanctionibus constitutam*; quo clare innuitur, ea *Dei ordinatione* extra Lai-

corum jurisdictionem esse posita, quæ *canonicis sanctionibus* ad Dei cultum, ac animarum salutem ordinata sunt. Et ideo, etsi beneficia Ecclesiastica sint de jure humano; cum solum extrinsecè, ac annexivè spiritualia sint; meritò tamen negatur hæc consequentia: *ergo illorum venditio* (si fumantur formaliter) *non est prohibita de jure divino.*

Dices. 3. licèt in c. *Sylvester*, 11. q. 1. dicatur, vacandò Clericos ad forum Laicorum, *agi contra leges divinas, & publicas*, tamen ibi *forum non stat pro loco iudicii*; sed *pro statu libertatis, & conditione personæ*; cum enim Clericis, de quibus ibi, vivente adhuc Manumissore, divinis ministerijs addictis, postmodum à filiis, & hæredibus Manumissoris) adjuvante quodam Archidiacono) moveretur quæstio *status*, ut *in servitutum reducerentur*, veniendò contra voluntatem defuncti, qui eos manumisit; requisitus Gelasius Papa respondit: id esse *contra leges divinas, & publicas*; cum illis auferretur, quod ipsorum est; ergo exemptio Clericorum à foro judiciali non est juris divini. *æ. ibi non tantum agi de statu, & conditione personæ*, sed etiam *hereditate*, quam dictis Clericis, vi legum, auferre volebant hæredes defuncti, qui eos manumisit; cum autem legitimè manumissum reducere in servitutum sit *contra leges publicas*; & suis bonis privare Clericos, *contra divinas*, meritò textus intelligendus venit non tantum de statu, seu conditione personæ, sed etiam judiciali foro; quia propter eam causam, adjuvante quodam Archidiacono, ad Actorum iudicium pulsabantur, seu vocabantur, Archidiacono propterea putante, *forum suum* auferri in eorum iudicio. Agebatur ergo de foro Archidiaconi, quod utique iudiciale est.

Confirmari hoc totum potest ex c. *Continua*, 11. q. 1. & c. *Futuram* 12. q. 1. ubi referuntur verba Constantini Imperatoris, in Synodo Nicæna, ad querelam Clericorum, qui à iudicibus laicis indebitè, ac iniquè in iudicium vocabantur, palam profitentis: *Vos à nemine dijudicari potestis; quia solius Dei iudicio reservamini: Dij enim vocati estis; & idcirco non potestis ab hominibus iudicari*; ita pi-
entissimus

entissimus Princeps; ubi nota tō à nemi-
ne, & Dei solius iudiciō.

649. Advertendum tamen meritō, hanc, &
similes leges Cæsareas pro immunitate
Ecclesiastica, & in favorem ejus promul-
gatas, non esse, nec fuisse institutorias
(nam divinā lege illam Clerici habent, ut
diximus n. 640.) sed tantum subsidiarias.
Et ideo ipse quoque Fridericus Imperator,
ut retulimus n. 617. decretum suum, quo
statuit, ut ne in questione civili Ecclesia-
stica persona ad iudicium sæculare traha-
tur, expressè addit contra publicas, &
canonicas sanctiones; cum illæ in his, &
istæ in divino jure fundentur. Unde Jo-
annes Papa in c. Si Imperator, dist. 96.
ea, quæ in Ecclesiasticis constituta sunt,
vocat dispositionem cælestis ordinis; &
propterea hortatur laicos Principes, ne si-
bi vendicent alienum jus, & ministerium,
quod alteri deputatum est, ne contra cum
tendat, abrumpi, à quo omnia constituta
sunt &c. non legibus publicis, non à pote-
statibus sæculi, sed à Pontificibus, & Sa-
cerdotibus omnipotens Deus Christiana re-
ligionis Clericos, & Sacerdotes voluit or-
dinari, & discuti; quo satis clarè innui-
tur, exemptionem Clericorum, à jurisdic-
tione Principum, & Magistratum sæcu-
larium esse divini juris non tantum in his,
quæ verè, ac in se; sed etiam, quæ an-
nexivè tantum spiritualia, & Ecclesiastica
sunt. Plura super his videri possunt apud
Barbol. l. 1. Juris Eccles. c. 39. §. 2. præ-
sertim à n. 153.

650. Ex dictis colliges, quid dicendum ad
quæstionem, an valeat statutum Laico-
rum, prohibens subditis, alienari bona
immobilia in Ecclesias, vel Ecclesiasticas
personas? Not. autem, dupliciter fieri pos-
se talem legem, vel statutum. 1. generali-
ter, ne liceat bona immobilia vendere ex-
traneo, seu non subdito. 2. specificè, ut
non liceat ea vendere, vel alio modo alie-
nare in Ecclesias, vel personas Ecclesiasti-
cas; his præmissis: Potissima quæstio est
de statuto specificè prohibente talem alie-
nationem in personas Ecclesiasticas. Com-
munis Canonistarum sententia est, ejus-
modi statutum irritum esse. Nam statu-
ta Laicorum, quæ sunt contra immunita-
tem Ecclesiasticam, irrita sunt, defectu
potestatis in statuente; at statutum, tem-
porale dominium obrinentium, interdici-

ens subditis, ne Prælati, aut Clericis,
seu personis Ecclesiasticis quicquam ven-
dant, aut emant aliquid ab eisdem, vel
communia obsequia exhibeant, est contra
immunitatem Ecclesiasticam (ut apertè di-
citur in c. fin. de Immunit Eccles. ibi: cum
talia in derogationem libertatis Ecclesia-
stica præsumantur) ergo. Ma. prob. quia
nulla datur legitima potestas statuendi,
quod jure divino, & humano est illicitum;
sed quod est contra immunitatem
Ecclesiasticam, jure divino, & humano
est illicitum, ut hactenus ostensum est. 2.
quia in cit. c. fin. contra taliter statuente
imponitur excommunicatio latæ senten-
tiæ, quæ supponit essentialiter factum gra-
viter illicitum; ergo.

Dices. 1. eo loco non fieri mentionem
de prohibitione vendendi Clericis immo-
bilia. & nullam fieri mentionem expres-
sam; fieri tamen implicitam; ibi: ne Cle-
ricis quidquam vendant. Deinde esto
non fieret ibi expressa mentio de alienatio-
ne immobilium; satis est, quod contine-
atur sub mente, & intentione Legislato-
ris, quæ ex causis, quibus movetur, &
aliis circumstantiis sufficienter intelligitur.
Quia mens, & ratio Legislatoris est ani-
ma legis, L. Scire, ff. de Legibus & L. non
dubium 1. C. eod. junctà gloss. V. Ample-
xus. Quod autem Pontifex sub illis ver-
bis, quibus statuit excommunicationem
latæ sententiæ in Laicos, qui statuunt, ne
Clericis quicquam vendatur, intendat
comprehendere illos etiam, qui prohi-
bent iis vendi bona immobilia, patet ex
ejus ratione, ibi: cum talia in derogatio-
nem libertatis Ecclesiastica præsumantur.
Ex hoc colliges: erroneum esse, constitu-
tiones Pontificum in Jure Canonico velle
restringere solum ad casus in illis specificè
expressos, ubi constat de mente Legislato-
ris universali in ea materia. Quia non om-
nes casus specificè possunt exprimi. L.
neque, L. Non possunt, ff. de legibus. sed
sufficit, eos comprehendere sub mente Le-
gislatoris, & intentione; cum hæc potius,
quàm verba sint attendenda, L. Scire,
& aliud, ff. de excusationibus Tutorum,
ibi: sed etsi maximè verba legis hunc ha-
beant intellectum, tamen mens Legislatoris
aliud vult.

Dices. 2. cum in textu expressè dicatur,
quod talia præsumantur in derogationem
liber-

libertatis Ecclesiasticæ; satis innuitur *in re* non esse talia; sed tantum præsumi, quod sint talia. Verum *ly præsumantur* ibi non facit illum senium, quem intendit objectio; sed solum explicatur, quam firmiter Ecclesia judicet suæ libertati derogari, consequenter constituatur præsumptio juris de jure, contra quam non admittitur probatio; cum ex ejusmodi Laicorum statutis positus, liquido colligatur animus, Clericorum, & Ecclesiarum immunitatibus derogandi. Confirmari potest responsio data. 1. quia in rubrica cit. *c. finalis* habetur, quod *omnes Domini temporales, prohibentes subditis, ne cum personis Ecclesiasticis contrahant, vel communia obsequia exhibeant, ipso facto excommunicationem incurrant.* Certum autem est, prohibito genere, prohiberi etiam quamlibet speciem; sed *c. fin.* sub excommunicatione prohibetur *in genere* quodvis statutum Laicorum prohibens subditis, *aliquid vendere* Ecclesiasticis; ergo etiam prohibetur sub excommunicatione statutum Laicorum, *in specie* prohibens subditis, immobilia vendere Ecclesiasticis.

653. Confirmatur. 2. ex gloss. in *c. finale*, ubi dicitur: *nota, quod prohibitio directæ ad subditos, ex qua indirectè præjudicatur Clericis, quoad ipsorum libertatem, non teneat.* Quidquid autem est, quo in effectu violantur non tantum privilegia Clericis concessa Jure Canonico, vel civili, sed ea etiam, quæ ipsis competunt jure divino, seu naturali, & gentium, illisque communia sunt cum aliis membris Reipublicæ, etiam Laicis, dicitur contra illorum libertatem; sic Pirhing *de constitutionibus*, n. 92. *¶ ex dictis*; & colligitur ex n. 637.

Confirmatur 3. quia *c. Novit.* & *c. gravem, de sent. excom.* generaliter excommunicantur, *ipso facto*, omnes, qui statuta fecerint contra Ecclesiæ libertatem, vel secundum illa præsumperint judicare, vel jura Ecclesiæ auferre conantur, vel gravamen aliquod, seu onus ei imponunt, ut notat, glossa *ibid. v. Ecclesiæ.*

Confirmatur 4. ex *c. ult. de rebus Eccles. non alienand.* desumpto ex Concilio Lateranensi, ubi generaliter decernitur, quod *Laicis de rebus Ecclesiæ disponendi nulla sit attributa potestas*; consequenter defectu potestatis irritum esse, quod

Laici statuunt in præjudicium Ecclesiæ.

Confirmatur 5. ex Sylvestro *in Summa v. Statutum*, qui q. 2. ait, quod statutum Laicorum prohibens, *ne quis vendat Clericis, vel emat ab eis*, quia est in præjudicium Clericorum, & eos indirectè tangit, *non excusat ab excommunicatione lata in c. fin. de immunit. Eccles. in 6. v. Dianam p. 6. tr. 3. resolut. 6.*

Ad eam porro quætionem, *an bonis temporalibus Ecclesiasticorum, potestate Laica imponi possint onera, tributa, & similia*; & ante resolutionem notandum, tributum vel onus aliud esse, quod rebus inest, ac incumbit, antequam transeant in Ecclesias, vel personas Ecclesiasticas; aliud, quod rebus imponitur primò, cum jam sunt sub potestate Ecclesiæ; vel dominio Clericorum; deinde, onus illud posse esse vel certum, & invariable; vel incertum, & variabile; quibus positus: & bona Clericorum, quæ antequam ad illos pervenirent, habebant onus certum, & invariable, manere illi subiecta, etiam cum sunt in dominio Ecclesiæ, & Clericorum. Quia sic ex pacto Clericorum debetur illud onus, cum sic onerata, & non aliter transeant in Clericos. Nam utroque jure res cum suo onere transit, *c. cum non sit, de decimis, c. Ex literis, de pignor. l. alienatio, ff. de contrahendis empt. & vendit. & l. Si divina, c. de Exactoribus tributorum*: secus est, si priusquam transirent ad Ecclesiam, non erant subiecta oneri, vel tributo certo, & invariabili; ita in terminis Azor *p. 1. l. 5. c. 13. q. 1.* quia sic exerceretur jurisdictio gravando rem, dum non est subiecta.

Verum his objici potest communis praxis in multis regnis, & provinciis, in quibus talia statuta facta sunt, & observantur. Verum, non quid factum sit, sed quid fieri debeat, spectandum est, neque exemplis est judicandum, *l. Sed neque, ff. de officio Præsidis, junct. gloss. marg.* Nec juvat, quod Pontifex talia statuta sciat, & toleret; quia per hoc non rectè præsumitur tacitus ejus consensus, cum jure contrarium sit expressum; & tum summi Pontifices, tum Concilia generalia dudum ea reprobaverint. Profectò, si quælibet dissimulatio dissimulata faceret licita, multa illicita forent licita. *Multa enim per patientiam tolerat Ecclesia, que*

non approbat, ut ait Pontifex, c. *Cum jam dudum de præbendis*, quod maxime fit in his, quæ prohibita sunt sub pœna excommunicationis, ad vitanda schismata, & alia gravia mala, quæ meritò timeri possunt. Unde sequitur, si bona prius, quam constitutum fuisset jus laudemij, vel simpliciter, vel in tali quantitate, venerunt ad Ecclesias, vel Ecclesiasticas personas, illa deinceps immunita esse, & non posse gravari onere pendendi laudemium, statutò Laicorum; ratio sumitur ex dictis *in præced.* idem autem est de aliis novis oneribus, vel tributis, quibus, antequam ad Ecclesiam, Monasterium, vel personas Ecclesiasticas pervenirent, gravata non erant; quia postquam pertinent ad Ecclesiam, sunt extra jurisdictionem Laicorum; & solum ratione pacti, quo acceptando bona prius gravata, consenserunt in gravamina certa, & invariabilia illis annexa, ad ea tenentur.

§. IX.

Resolvuntur argumenta contraria.

656. **P**Otissimæ rationes in contrarium nituntur convincere, *in rebus merè temporalibus*, etiam Ecclesiarum, & personarum Ecclesiasticarum, potestatem esse penes Principes sæculares, in quorum ditione sunt; & exemptionem Ecclesiasticam non cadere in alia, nisi quæ verè *spiritualia* sunt, ut diximus n. 643. Verùm ex dictis hæcenus satis probatum est, Magistratum sæcularem (quicumque sit) nihil disponere posse, ut staturè, circa Ecclesias, aut personas Ecclesiasticas, earumque bona; nec de rebus, vel juri-bus sacris, seu *spiritualibus*, etiam *annexivè solum talibus*, ut rectè docet Layman, c. *Quæ in Ecclesiarum*, 17. h. t. n. 13. *ne quidem ex plenitudine potestatis*; cum super his illi nulla omnino facultas concessa sit à Deo immediatè, vel mediatè, ut dictum est à n. 634.

657. Sed dices. 1. Magistratus laicus ob *urgentem aliquam causam* statuere, vel discernere potest aliquid cum præjudicio, seu *diminutione juris* aliorum; ergo etiam ex eadem causa gravi, cum præjudicio Clericorum in *temporalibus*, v. g. ne bona immobilia Ecclesiasticis personis vendantur; pat. consequentia, quia in his, quæ ex li-

bertate Ecclesiastica vergunt in grave præjudicium totius Reipublicæ, & boni publici, libertati Ecclesiasticæ præferri debet bonum publicum; sed si ob libertatem Ecclesiasticam invalidum esset statutum Laicorum, ne bona immobilia alienari possint in personas Ecclesiasticas, grave fieret præjudicium Reipublicæ, & bono communi. Nam si bona immobilia transeant ad Ecclesias, de jure sunt exempta ab omnibus exactionibus, & collectis, quæ prius illis à Magistratu imponi poterant ob communes necessitates, c. *non minus*, & c. *adversus*, de *immunit. Eccles.* & c. 1. eod. in 6.

658. Ante responsonem not. nullum Magistratum posse statuendò, aut decernendò, *absque justa causa* jus suum aliis auferre; cum ideo constitutus sit, *ut jus subditis reddat, & justitiam colat*, ut colligitur ex L. *penult. C. de precibus Imperatori offerendis*, ubi dicitur: *rescripta Principis contra jus elicita, & quibus alius leditur, nullius roboris esse, nec à Judicibus recipienda*; intellige, si talia rescripta non contineant clausulam, quæ rescribens exprimat, esse intentionis suæ, ut id, de quo rescribit, procedat, non obstante jure tertij. Tunc enim meritò præsumitur id facere ex justa causa. Ratio hujus est, quòd omne rescriptum gratiæ, procedens à Principe, habeat hanc tacitam clausulam: *salvo jure alterius, vel sine alterius præjudicio*, ut dicitur L. *Ex facto*, 143. ff. de *Vulgar. substit. L. 2. §. Si quis à Principe*, ff. *ne quis in loco publ. c. Super eo*, 15. de *offic. delegat.* ibi: *volumus discretionem tuam tenere, quòd, licet quæstionem, quæ de præsentatione vertitur, committamus alicui terminandam; non tamen est nostræ intentionis, diæcesis Episcopo, Archipresbytero, vel Archidiacono præjudicium generare*; ideòque præsentandus est illi, qui instituendus fuerit. Ubi vides, facultatem concessam ad terminandam quæstionem, *cujus sit præsentare?* non extendi in præjudicium ejus, *cui est præsentandus*. Nam delegatus Judex *ut pronuntiet, aliquem esse instituendum*, non propterea potest ipse illum instituere, ut notat Barbosa in cit. c. *Super eo*, n. 2. causam reddens ibid. V. *præjudicium generare*, quòd Papa nunquam intendat